

1. Wyznaczyć bezpośrednio z definicji różniczki w zerze i w dowolnym punkcie poniższych funkcji

(a)  $f(x) = Ax$ , gdzie  $A \in \text{Hom}(\mathbb{R}^n, \mathbb{R}^k)$ ,

(b)  $f(x) = Ax + g(x)$ , gdzie  $A \in \text{Hom}(\mathbb{R}^n, \mathbb{R}^k)$  oraz wiadomo, że  $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{g(x)}{\|x\|_2} = 0$ ,

(c)  $f(x) = \|x\|_2^4$ ,

(d)  $f(x) = B(x, x)$ , gdzie  $B : \mathbb{R}^n \times \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}^k$  jest przekształceniem dwuliniowym.

2. Niech  $x \in \mathbb{R}^n$ . Czy istnieje taka funkcja  $f : \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}$ , że pochodna kierunkowa  $D_v f(x)$  istnieje i *jest dodatnia* dla wszystkich  $v \in \mathbb{R}^n$ ?

3. Niech  $v \in \mathbb{R}^n$ . Czy istnieje taka funkcja  $f : \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}$ , że pochodna kierunkowa  $D_v f(x)$  istnieje i *jest dodatnia* dla wszystkich  $x \in \mathbb{R}^n$ ?

4. Niech  $f : \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}$ ,  $v, x \in \mathbb{R}^n$ ,  $\alpha \in \mathbb{R}$ . Pokaż, że jeśli  $D_v f(x)$  istnieje, to

$$D_{\alpha v} f(x) = \alpha D_v f(x).$$

5. Niech  $f : \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}$ ,  $u, v, x \in \mathbb{R}^n$ . Czy z istnienia  $D_v f(x)$  i  $D_u f(x)$  wynika istnienie  $D_{u+v} f(x)$ ?

6. Niech  $\Omega \subseteq \mathbb{R}^2$  będzie otwarty i wypukły, a  $f : \Omega \rightarrow \mathbb{R}$  będzie taka, że  $D_1 f(x)$  i  $D_2 f(x)$  istnieją dla wszystkich  $x \in \Omega$ . Ponadto istnieje stała  $M \in (0, \infty)$  taka, że  $|D_i f(x)| \leq M$  dla wszystkich  $x \in \Omega$  oraz  $i \in \{1, 2\}$ . Pokaż, że

$$|f(x) - f(y)| \leq M \|x - y\|_1 \quad \text{dla } x, y \in \Omega$$

Czy powyższe oszacowanie będzie prawdziwe jeśli opuścimy założenie o wypukłości  $\Omega$ ?

7. Niech  $v \in \mathbb{R}^2$ . Opisz wszystkie funkcje  $f : \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}$  takie, że  $D_v f(x) = 0$  dla  $x \in \mathbb{R}^2$ .

8. Niech  $f : \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}$  będzie dana wzorem

$$f(x, y) = \frac{x^2 y}{x^4 + y^2} \quad \text{dla } (x, y) \neq (0, 0), \quad f(0, 0) = 0.$$

- (a) Zbadaj ciągłość  $f$  w punkcie  $(0, 0)$  i wyznacz pochodną kierunkową  $D_v f(0, 0)$  dla dowolnego  $v \in \mathbb{R}^2$ .

- (b) Niech  $g = f^2$ . Zbadaj ciągłość  $g$  w punkcie  $(0, 0)$  i wyznacz pochodną kierunkową  $D_v g(0, 0)$  dla dowolnego  $v \in \mathbb{R}^2$ .

9. Niech  $f : \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}$  będzie taka, że  $D_v f(0)$  istnieje dla każdego  $v \in \mathbb{R}^2$ . Czy musi zachodzić

$$D_{u+v} f(0) = D_u f(0) + D_v f(0) \quad \text{dla } u, v \in \mathbb{R}^2?$$

10. Określić maksymalny podzbiór dziedziny na którym podane funkcje są różniczkowalne. Dla każdej z funkcji wyznacz macierz różniczki (w bazie standardowej) tam gdzie istnieje.

(a)  $f : \mathbb{R}^2 \setminus \{0\} \rightarrow \mathbb{R}, f(x, y) = \ln \sqrt{x^2 + y^2},$

(b)  $f : \mathbb{R}^3 \setminus \{0\} \rightarrow \mathbb{R}, f(x, y, z) = \frac{z}{x^2 + y^2},$

(c)  $f : \mathbb{R}^3 \rightarrow \mathbb{R}, f(x, y, z) = xy + yz + zx,$

(d)  $f : \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}, f(x, y) = \exp(xy),$

(e)  $f : \mathbb{R}^2 \setminus \{(x, y) : x^4 + y^3 = 0\} \rightarrow \mathbb{R}, f(x, y) = \frac{x^5 + y^4 + x^2 y^4}{x^4 + y^3},$

(f)  $f : \mathbb{R}^2 \setminus \{(x, y) : 1 - xy = 0\} \rightarrow \mathbb{R}, f(x, y) = \operatorname{arctg} \frac{x+y}{1-xy},$

(g)  $f : \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}^2, f(r, \varphi) = (r \cos \varphi, r \sin \varphi).$

11. Funkcja  $f : \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}$  jest różniczkowalna,  $f(0) = \pi/2, D_k f(0) = k$  dla  $k \in \{1, 2, \dots, n\}$ . Oblicz pochodną funkcji

$$g(t) = \cos(f(t, t^2, \dots, t^n)) \quad \text{w punkcie } t = 0.$$

12. Funkcja  $f : \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}$  jest dana wzorem  $f(x, y) = (x^3 - x - y)(2x - y - 2)$ . Wiadomo, że  $Df(p) = 0$  wtedy i tylko wtedy gdy  $p \in \{(-2, -6), (-1, -2), (1, 0)\} = A$ . Dla każdego  $p \in A$  rozpoznać, czy  $f$  ma ekstremum lokalne w  $p$ .

13. Niech  $A = \{(x, y) \in \mathbb{R}^2 : |xy| < 1\}$  oraz  $f : A \rightarrow \mathbb{R}$  będzie dana wzorem

$$f(x, y) = \begin{cases} \frac{\ln(1 + xy)}{x} & \text{dla } x \neq 0 \\ y & \text{dla } x = 0. \end{cases}$$

Wykaż różniczkowalność  $f$  w punktach  $(0, 0)$  oraz  $(0, 2)$ .

14. Wyznaczyć kres górny funkcji  $f(x, y) = x(y - x - 1)e^{-y}$  na zbiorze  $A = \{(x, y) \in \mathbb{R}^2 : 0 \leq x \leq y\}$ .

15. Wykaż, że funkcja dana przez  $f(x, y) = (x^2 + y^2) \sin(1/\sqrt{x^2 + y^2})$  dla  $(x, y) \neq (0, 0)$  oraz  $f(0, 0) = 0$  jest różniczkowalna w każdym punkcie zbioru  $U = \mathbf{B}(0, 1) \subseteq \mathbb{R}^2$  ale nie jest klasy  $C^1$ .

16. Funkcja  $f : \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}$  jest różniczkowalna i spełnia warunek

$$\sum_{i=1}^n x_i D_i f(x) \leq \sum_{i=1}^n D_i f(x) \quad \text{dla wszystkich } x \in \mathbb{R}^n.$$

Wykaż, że na każdym zbiorze zwartym i wypukłym  $K \subseteq \mathbb{R}^n$  funkcja  $f$  osiąga swój kres dolny w pewnym punkcie brzegu  $\partial K$ .

*Wskazówka.* Niech  $v = (1, 1, \dots, 1) \in \mathbb{R}^n$ . Dla  $x \in \mathbb{R}^n$  zbadaj zachowanie funkcji  $g(t) = f(x + t(x - v))$ .

## Zadania dodatkowe

Niech  $\text{Aut}(\mathbb{R}^n)$  będzie zbiorem wszystkich automorfizmów  $\mathbb{R}^n$ ,  $I \in \text{Aut}(\mathbb{R}^n)$  będzie dane przez  $Ix = x$  dla  $x \in \mathbb{R}^n$ . Normę na  $\text{Hom}(\mathbb{R}^n, \mathbb{R}^n)$  definiujemy przez  $\|A\| = \sup\{\|Av\| : v \in \mathbb{R}^n, \|v\| \leq 1\}$ . Standardowy iloczyn skalarny wektorów  $u, v \in \mathbb{R}^n$  oznaczamy przez  $\langle u, v \rangle$ . Przez trace  $A$  oznaczamy ślad przekształcenia liniowego  $A \in \text{Hom}(\mathbb{R}^n, \mathbb{R}^n)$ .

17. Niech  $s : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$  będzie funkcją gładką taką, że  $s'(-1) = 0 = s'(1)$ , a  $f : \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}^2$  będzie rzutowaniem na kulę jednostkową w normie  $\|\cdot\|_\infty$  (czyli kwadrat), tzn.

$$f(z) = \begin{cases} \frac{z}{\|z\|_\infty} & \text{jeśli } \|z\|_\infty > 1 \\ z & \text{jeśli } \|z\|_\infty \leq 1. \end{cases}$$

Definiujemy  $h : \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}^2$  wzorem  $h(x, y) = (s(x), s(y))$ . Pokaż, że funkcja  $h \circ f$  jest różniczkowalna na  $\mathbb{R}^2$  oraz  $D(h \circ f) = Dh \circ f$ .

18. Niech  $f : \text{Hom}(\mathbb{R}^n, \mathbb{R}^n) \rightarrow \mathbb{R}$  będzie dane przez  $f(A) = \det A$  dla  $A \in \text{Hom}(\mathbb{R}^n, \mathbb{R}^n)$ . Udowodnij, że

$$Df(I)A = \text{trace } A \quad \text{dla } A \in \text{Hom}(\mathbb{R}^n, \mathbb{R}^n).$$

19. Niech  $A \in \text{Hom}(\mathbb{R}^n, \mathbb{R}^n)$  oraz  $t \in \mathbb{R}$ . Udowodnij, że jeśli  $\|tA\| < 1$ , to

$$(I + tA)^{-1} = \sum_{j=0}^{\infty} (-1)^j t^j A^j.$$

20. Funkcja  $f : \text{Aut}(\mathbb{R}^n) \rightarrow \text{Aut}(\mathbb{R}^n)$  jest dana wzorem  $f(A) = A^{-1}$  dla  $A \in \text{Aut}(\mathbb{R}^n)$ . Wyznacz  $Df(I)$ , a następnie  $Df(X)$  dla dowolnego  $X \in \text{Aut}(\mathbb{R}^n)$ .

21. Niech  $X, Y, Z$  będą unormowanymi przestrzeniami liniowymi  $\Omega \subseteq X$  będzie otwarty,  $v \in Y$ ,  $f : \Omega \rightarrow \text{Hom}(Y, Z)$ ,  $g : \Omega \rightarrow Z$  będzie dana wzorem  $g(x) = f(x)v$  dla  $x \in \Omega$ . Pokaż, że jeśli  $Df(x) \in \text{Hom}(X, \text{Hom}(Y, Z))$  istnieje dla pewnego  $x \in \Omega$ , to

$$(Df(x)u)v = Dg(x)u \quad \text{dla każdego } u \in X.$$

22. Dana jest funkcja gładka  $\gamma : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}^n$  taka, że  $\|\gamma'(t)\| = 1$  dla  $t \in \mathbb{R}$ . Niech  $\tau : \mathbb{R} \rightarrow \text{Hom}(\mathbb{R}^n, \mathbb{R}^n)$  będzie takie, że  $\tau(t)$  to rzutowanie ortogonalne na przestrzeń (linię) rozpiętą przez  $\gamma'(t)$ . Udowodnij, że

$$\langle \gamma'(t), \gamma''(t) \rangle = 0 \quad \text{oraz} \quad \tau'(t)(\gamma'(t)) = \gamma''(t) \quad \text{dla } t \in \mathbb{R}.$$

23. Funkcja  $f : \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}$  jest różniczkowalna,  $p \in \mathbb{R}^n$  oraz  $Df(p) = 0$ . Dla  $v \in \mathbb{S}^{n-1} = \{x \in \mathbb{R}^n : \|x\| = 1\}$  definiujemy funkcję  $g_v : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$  wzorem  $g_v(t) = f(p + tv)$  oraz liczbę  $\varepsilon(v) = \inf\{t \in (0, \infty) : g'_v(t) = 0\}$ . Załóżmy, że dla każdego  $v \in \mathbb{S}^{n-1}$  funkcja  $g_v$  ma minimum lokalne w 0 oraz  $\inf\{\varepsilon(v) : v \in \mathbb{S}^{n-1}\} > 0$ . Pokaż, że wówczas  $f$  ma minimum lokalne w  $p$ .